Duminicile unui nesportiv

BABEL

Nu știu ce citesc sportivii. Călătorind împreună sau întîlnindu-i întîmplător, n-am zărit cărți asupra lor. Le păstrează, probabil, în colțurile ferite ale căminului, atît de prielnice lecturii în momentele de răgaz pe care le au și ei, ca oricare dintre noi. Un tînăr pugilist, care prinsese odată mare simpatie pentru mine și venea citeodată în casa mea, m-a uimit cu buna sa informare literară. Îmi cerea cu împrumut numai cărți alese, pe care le socoteam dificile pentru un om de luptă și acțiune, fiindcă presupuneau meditație spre a fi înțelese și gustate. I le cedam cu dragă inimă, îndeosebi după ce, din conversațiile avute, mi-am dat seama că le citește fără grabă, stăruind asupra cîte unei pagini, revenind mereu la vreun pasaj ce-și refuza sensurile adevărate numai la o singură citire. Un arbitru de fotbal a fost, la Cluj, abonatul bibliotecii mele modeste, dar destul de variate și chiar vaste în urmărirea cîtorva aspecte ale criticii și istoriei artelor, pînă la stabilirea mea recentă în Capitală. Cît despre atletul despre care aflasem că are o vitrină plină cu medaliile victoriilor sale, ce-aș putea spune altceva decît că, de pe rafturile anticariatului, alegea mereu volumele ce mă interesau și pe mine?

Oamenii de știință leagă frecvența observațiilor lor în teoreme și, eliminînd particularul, formulează, din ceea ce este generalitate, legi și teorii, care duc spre noastră înainte. Eu nu sînt om de știință, dar cele ce am văzut m-au convins că sportivii citesc, și citesc cu exigență, chiar dacă nu m-aș încumeta să trag din asta o concluzie cu valoare generală.

Despre Babel aș dori să le vorbesc în duminica asta acelora dintre spotrivi care nu au viciul lecturii. E un viciu viril și țin să asigur pe oricine că nu moleșește nici corpul, nici spiritul. Dimpotrivă. Știu, se-nțelege, cît de greu e să-ți rupi din timpul scurt de peste zi și din cel, nu mult mai lung, al odihnei, spre a jertfi albei patimi a cititului. Foloasele sînt, însă, atît de mari și de imediate aproape, încît merită o încercare, două. Pe urmă, lucrul vine de la sine, ca și cu țigara, însă fără ponoasele nicotinismului.

Acum e vară, sportivii voiajează mult, unii sînt în vacanță, alții se deplasează dintr-un oraș în altul. Pe drum, o carte bună e tovarășul cel mai potrivit. Acest Babel, Isaak Babel bunăoară, care a apărut în colecția Bibliotecii pentru toți, cu povestirile sale de război și cu povestirile sale din Odesa, e cel mai nimerit pentru așa ceva. Toate scrierile lui sînt scurte și toate au cîte o „poantă", adică un acord final, care îți răsună mult timp în suflet după ce ai închis cartea. E vorba în ele de spiritul de grupă, de solidaritatea colectivă, de vitejia omului rămas singur în fața evenimentelor, de fiorul viu al inimii care se deșteaptă în cele mai neașteptate împrejurări, de răspunderea morală a fiecăruia dintre noi, de pumnul care strivește, dar care e mai slab, infinit mai slab decît mîna ce mîngîie și inima care tremură. De fapt, nici n-are importanță despre ce e vorba în povestirile acestui geniu, plecat dintre noi înainte de a-și fi isprăvit opera; importanță are doar felul cum povestește! Te ia parcă în brațe și începe să te legene, ușurel, încît nici nu bagi de seamă cînd ai fost adormit de el, ca să te trezești în împărăția basmelor despre viața nemărginită, în care se aud gemete, răsună cîntece, unii plîng, alții rid, în timp ce cornul subțire al lunii își scaldă săgețile în apele moarte ale stepei, caii nechează și s-aud din cînd în cînd strigăte de cazaci.

Arta lui Babel e o școală a simplității și sincerității pentru oamenii care scriu. Dar sportivii pot și ei să învețe cîte ceva din cărticica lui, în care au fost culese unele din nestematele literaturii sale. Pot să învețe, de pildă, ce mare lucru și ce lucru greu, însă totdeodată singurul care merită atenția noastră, este să fii drept și cinstit cu alții ca și cu tine însuți, să aspiri mereu spre ceea ce e simplu și esențial, spre perfecțiune. Mai pot să învețe cît e de frumoasă și cum îl împodobește pe om, oricare i-ar fi îndeletnicirea, pasiunea nepărtinitoare, onestitatea adevărului rostit răspicat și fără ocol. Și pot să mai învețe ce necuprinsă minune este zîmbetul, ironia blîndă a inimii, rîsul care gîlgîie ca izvorul proaspăt și care conferă speței noastre noblețea ei de căpetenie.

Georgo SBÂRCEA

A fost cucerită marea, uriașa zecime de secundă a recordului la 100 m!

Povestea străduințelor pentru cucerirea fiecărei zecimi de secundă în clasica cursă de 100 de metri cuprinde sumedenie de întîmplări și de date, care sînt poate la fel de interesante ca istoria luptei omului pentru cunoașterea adîncurilor mărilor și oceanelor, ori pentru escaladarea piscurilor montane albite de zăpezile eterne.

Istoria sprintului pur începe cu legendarul Corebos, bucătar, cafegiu sau negustor din Elida, care în anul 776 î.e.n. a cîștigat proba olimpică de alergare pe un dromos, inaugurînd astfel „registrul public al învingătorilor". Cursa dromosului se disputa pe distanța de 192,27 m, sau pe un stadiu cum i se mai spune, pe o singură lungime a pistei de nisip a stadionului, între **afesis** (linia de plecare) și **terma** (sosirea).

Se pare că aproape jumătate de secol, timp de 13 olimpiade, programul de desfășurare a jocurilor antice nu cuprindea decît această unică probă — dromosul. Cîștigătorul ei era proclamat eponim (după numele acestuia era denumită olimpiada respectivă) și se bucura de cele mai mari onoruri.

In epoca modernă a atletismului programul întrecerilor a fost serios lărgit, dar o victorie olimpică la 100 de metri, chiar dacă nu mai prilejuiește marile onoruri din antichitate, rămîne un succes de mare prestigiu. Cu trecerea anilor, mai ales după descoperirea cronometrului și utilizarea lui eficientă pe stadioane, cursa în sine a căpătat însă sensuri noi. Se pune tot mai acut problema înregistrării corecte a timpului în care alergătorii parcurg distanța de 100 m. Apare startul de jos (în privința paternității căruia există încă destule discuții), pistele încep să fie modernizate, pantofii cu cuie capătă un rol important, cronometrajului i se aduc modificări majore aproape de perfecțiune și, poate mai mult decît toate, ceea ce decide marea performanță nu este doar calitatea nativă a unui sprinter, ci prelucrarea ei într-un vast și anevoios proces de antrenament.

Etapele cuceririi zecimilor de secundă ale recordului mondial au marcat cîteva momente deosebite, înscrise cu litere de-o șchioapă în lunga istorie a cursei sprintului pur.

● La 4 iulie 1891 americanul Luther Cary reușește să coboare pentru prima oară sub 11,0 secunde, realizînd 10,8 s.

● După 21 de ani, la 6 iulie, Donald Lippincot (S.U.A.) obține 10,6 s.

● In cursa de la Rendlands (23 aprilie 1921) blondul Charles Paddock smulge recordului încă 0,2 s (10,4), dar o dată cu perfecționarea cronometrelor greul abia începe!

● Canadianul Percy Williams face să fie oprite acele ceasornicelor la extraordinara performanță de 10,3 s (9 august 1930).

● Superlativele fantastic, nemaipomenit ș.a. folosite pînă la 20 iunie 1936 încep să fie revizuite în momentul imediat următor anunțării recordului de 10,2 s înregistrat de Jesse Owens (S.U.A.) la Chicago...

● De-a lungul a două decenii, alți 7 alergători egalează marea performanță a marelui Owens, dar recordul de 10,2 s rămîne neclintit. La 3 august 1956, pe stadionul olimpic din Berlin, Willie Williams depășește granița inaccesibilității: 10,1 s. Chiar a doua zi, Ira Murchinson obține și el 10,1 s, iar Williams își reeditează performanța.

● Cu puțin înaintea Olimpiadei de la Roma, vest-germanul Armin Hary inaugurează, la 21 iunie, la Zürich, epoca de mare glorie a celor 10,0 secunde. Ulterior, noul recordman avea să-și împartă satisfacția cu alți 19 sprinteri care au reușit același rezultat.

● Exact la 22 de ani de la recordul lui Owens și cînd mai rămăsese doar o zi pînă la a opta aniversare a celor 10,0 s ale lui Hary, într-o singură reuniune trei alergători (Jim Hines, Ray Smith și Charlie Greene) sparg „zidul sonic" și obțin 9,9 secunde. Noul record al lumii reprezintă o viteză orară de 36,363 km!

Din zecile, poate sutele de mii de curse pe 100 m alergate în acest secol ai vitezei, două rețin în mod deosebit atenția. Este vorba de cea desfășurată anul trecut, la 27 mai, la Modesto în California în cadrul căreia Hines și Turner au înregistrat 10,0 s, iar alți trei sprinteri, Greene, Jerome (Canada) și Bright au fost cronometrați în 10,1 s. A doua cursă și mai senzațională a fost cea din 20 iunie a.c. In semifinale trei alergători (Hines Smith și Greene) au obținut recordul de 9,9 s, pentru ca în finală primii șase să fie cronometrați — unic în istoria atletismului — cu 10,0 s (Charlie Greene, Jim Hines, Lennox Miller (Jamaica), Roges Bambuck (Franța) — record european egalat, Ray Smith și Mel Pender.

Se spune despre Armin Hary că este tatăl familiei — pe an ce trece tot mai numeroasă — a oamenilor de 10 SECUNDE. Iată din cine se compune „familia" aceasta: Hary (R.F.G.) 21.6.1960, Jerome (Canada) 15.7.1960, Esteves (Venezuela) 15.8.1964, Hayes (S.U.A.) 15.10.1964, Cen Cian-ciuan (R.P. Chineză) 24.10.1965, Hines (S.U.A.) 27.5.1967, Turner (S.U.A.) 27.5.1967, Figuerola (Cuba) 17.6.1967, Nash (Africa de Sud) 2.4.1968, Greene (S.U.A.) 20.4.1968, Ford (S.U.A.) 31.5.1968, Miller (Jamaica) 20.6.1968, Bambuck (Franța) 20.6.1968, R. Smith (S.U.A.) 20.6.1968, Pender (S.U.A.) 20.6.1968. Și iată că începînd de jos, o nouă familie a luat ființă în mod oficial, cea a alergătorilor de 9,9 SECUNDE: Jim Hines, Ray Smith și Charlie Greene (toți din S.U.A.) și toți cu „adeziunea" semnată la 20 iunie.

Apropo de această ultimă „familie" sonică! Cine sînt noii recordmani mondiali ai cursei de 100 m? Doi dintre ei, Jim Hines și Charlie Greene erau corecordmani mondiali cu 10,0 s la 100 m și, cu 9,1 s la 100 yarzi (din 1967), iar al treilea, Ronnie Ray Smith deținea în 1967 recordul de juniori la 220 yarzi cu 20,9 s.

Apropo de această ultimă „familie" sonică și obțin 9,9 secunde. Noul record al lumii reprezintă o viteză orară de 36,363 km!

Din zecile, poate sutele de mii de curse pe 100 m alergate în acest secol ai vitezei, două rețin în mod deosebit atenția. Este vorba de cea desfășurată anul trecut, la 27 mai, la Modesto în California în cadrul căreia Hines și Turner au înregistrat 10,0 s, iar alți trei sprinteri, Greene, Jerome (Canada) și Bright au fost cronometrați în 10,1 s. A doua cursă și mai senzațională a fost cea din 20 iunie a.c. In semifinale trei alergători (Hines Smith și Greene) au obținut recordul de 9,9 s, pentru ca în finală primii șase să fie cronometrați — unic în istoria atletismului — cu 10,0 s (Charlie Greene, Jim Hines, Lennox Miller (Jamaica), Roges Bambuck (Franța) — record european egalat, Ray Smith și Mel Pender,

Se spune despre Armin Hary că este tatăl familiei — pe an ce trece tot mai numeroasă — a oamenilor de 10 SECUNDE. Iată din cine se compune „familia" aceasta: Hary (R.F.G.) 21.6.1960, Jerome (Canada) 15.7.1960, Esteves (Venezuela) 15.8.1964, Hayes (S.U.A.) 15.10.1964, Cen Cian-ciuan (R.P. Chineză) 24.10.1965, Hines (S.U.A.) 27.5.1967, Turner (S.U.A.) 27.5.1967, Figuerola (Cuba) 17.6.1967, Nash (Africa de Sud) 2.4.1968, Greene (S.U.A.) 20.4.1968, Ford (S.U.A.) 31.5.1968, Miller (Jamaica) 20.6.1968, Bambuck (Franța) 20.6.1968, R. Smith (S.U.A.) 20.6.1968, Pender (S.U.A.) 20.6.1968. Și iată că începînd de jos, o nouă familie a luat ființă în mod oficial, cea a alergătorilor de 9,9 SECUNDE: Jim Hines, Ray Smith și Charlie Greene (toți din S.U.A.) și toți cu „adeziunea" semnată la 20 iunie.

Apropo de această ultimă „familie" sonică! ... Pe cînd un nou record la 100 metri?

Romeo VILARA

JESSE OWENS

WILLIE WILLIAMS

ARMIN HARY

JIM HINES

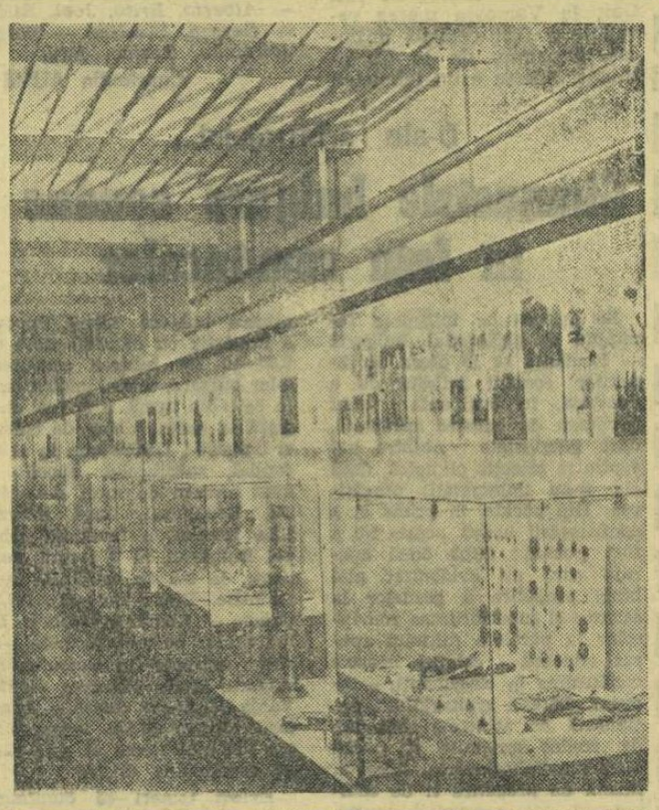

Fragment din „sala de atletism" în care sînt prezentate exponate istorice cu privire la materialul și echipamentul sportiv, trofeele, cronicile și ilustrațiile atletice

ÎN VIZITĂ LA:

MUZEUL NAȚIONAL AL SPORTURILOR ȘI TURISMULUI DIN POLONIA

— Esențialul este ca un muzeu să pornească la drum, să-și înregistreze actul de naștere. O asemenea unitate de cultură prezintă tulburătoarea particularitate de a nu cunoaște niciodată o formă finită. Ea se află într-o permanentă schimbare și dezvoltare, proliferează cu fiecare piesă nouă, cu fiecare exponat inedit. Tocmai în aceasta constă inegalabila vitalitate a muzeului. Victoria Luvrului împotriva nazismului, și a Ermitajului în fața blocadei, faptul că Galeriile de artă din Dresda au fost mai puternice decît bombardamentul la care a fost supus orașul-bijuterie demonstrează în mod elocvent aceasta. A deschide un muzeu doar atunci cînd socotești că el ar fi „gata" este un semn de naivitate. Muzeul, cum vă spuneam, trebuie început, lăsîndu-se generațiilor viitoare obligația sacră de a-l continua. Care, la rîndul lor, vor încredința același testament urmașilor...

Aceste cuvinte le rostea cu un patos evident neprefăcut profesoara MARIA BRZEZICKA, directoarea Muzeului național al sporturilor și turismului din Polonia.

Deschis modest, la Varșovia, în septembrie 1966, el s-a dezvoltat vertiginos, oferind astăzi vizitatorului o elocventă retrospectivă istorică a sportului polonez. Mii de exponate, începînd cu piese arheologice și terminînd cu medalii olimpice și alte trofee, aranjate într-o consecuție logică și didactică, te poartă pe traseul emoționant al cîtorva sute de ani. Și-au dat întîlnire aici o uriașă colecție de cărți și timbre sportive, elemente din istoria feluritelor ramuri de sport, numeroase opere de artă dedicate exercițiului fizic, un sector al costumului de sport, al vînătoarei și al pescuitului, al navigației sportive, sala vechilor Olimpiade.

Este oglindită pe larg contribuția unor iluștri gînditori, oameni de cultură și de știință, care și-au consacrat o bună parte a activității lor creatoare propagării conceptului de educație fizică, element primordial al dezvoltării armonioase a omului.

Muzeul dispune de o cartotecă completă a pieselor pe care le deține, laborator-foto, atelier de restaurare a exponatelor deteriorate.

Harnicul colectiv al muzeului desfășoară vaste acțiuni de popularizare, organizînd conferințe, expoziții, vizionări în comun, proiecții de filme, redactează și publică numeroase materiale legate de istoria sportului polonez.

Am părăsit sălile muzeului, cu un puternic sentiment de admirație pentru activitatea rodnică și prodigioasă care se desfășoară aici, cu regretul profund că în țara noastră întemeierea unui asemenea lăcaș de cultură sportivă, propusă și insistent cerută, se află încă în stadiul ambiguu al studiului, tatonărilor, tergiversărilor și al luărilor formale de cuvînt la ședințe, rămase fără nici un rezultat practic!

Corneliu RADUȚ

P. S. *Total discordante ni se par în acest context ironiile de prost gust lansate în „Contemporanul" de Teodor Mazilu la adresa inițiativei generoase de a se pune piatră de temelie unui Muzeu național al sporturilor din România. Cozeria și paradoxul sînt admirabile, dar numai atît timp cît nu frizează ignoranța, cît nu contrazic bunul simț.*

ȘTIAȚI CĂ...

...în meciul Italia—U.R.S.S. din cadrul semifinalelor campionatului european de fotbal (scor 0—0, cîștigător „la ban", Italia), raportul de cornere a fost de 16—4 pentru sovietici?

...în Suedia activează ca arbitru de fotbal o femeie în etate de... 60 de ani? Anna Dettner — așa se numește ea — e foarte respectată (nu numai din cauza vîrstei!) și este des solicitată să conducă jocuri de fotbal. Într-o singură săptămînă, ea a fost arbitru de centru la 9 partide!

...Amancio este unul dintre cei mai buni fotbaliști ai tuturor timpurilor"? Aceasta este, cel puțin, părerea cunoscutului jucător englez Stiles.

...ziarul „Sport", din Zürich, a relevat într-un număr recent performanța excepțională a Liei Manoliu, pentru a 5-a oară participantă la Jocurile Olimpice? Începînd din 1952 (Helsinki) și continuînd cu 1956 (Melbourne), 1960 (Roma), 1964 (Tokio) și anul acesta — Ciudad de Mexico, Lia Manoliu ia parte, fără întrerupere, la marile întreceri olimpice.

MOMENTUL NOSTALGIC AL RENUNȚĂRII

„Retragerea din activitatea sportivă constituie un moment nostalgic (cu un iz totuși amar) din viața unui sportiv" — a spus-o celebrul Mathews, apoi, nu mai puțin celebra Iolanda Balaș; a repetat-o, zilele trecute, maestra emerită a sportului Constanța Dumitrescu, la toastul pe care echipa Confecția I-a ținut, cinstindu-i 12 ani de prodigioasă activitate sportivă.

Două titluri mondiale (1960, 1962) cu reprezentativa României, patru titluri naționale și o cupă a campionilor europeni cu echipa Rapid — iată un palmares la care un... fotbalist de-abia ar îndrăzni să viseze.

Multiplelor calități care definesc „tipul sportivului și al omului adevărat" — și pe care „Bobiță" le însumează — ea a adăugat un splendid gest sportiv (de recunoștință și altruism față de echipa Confecția, care a descoperit-o în 1955): a hotărît, după șase ani de succese la Rapid, să se reîntoarcă „acasă" și să sprijine timidele încercări ale Confecției de a depăși anonimatul. Și nu a abandonat activitatea pînă cînd echipa nu i-a lăsat certe promisiuni pentru viitor.

Oferindu-i tricoul cu nr. 5, pe care Constanța Dumitrescu l-a înnobilat cu talentul și dăruirea sa, colegele speră (și i-au urat) ca, peste puțin timp, el să fie merituos purtat de Cristina, mini-handbalista familiei Dumitrescu, o veleitară a „jocului pe semicerc".

Ns. M.

Filă de album: Zagreb, 1963, C.C.E. Pătrundere: Constanța Dumitrescu

DE LA CLUJ PÎN-LA CONSTANȚA,
DIN ORADEA LA GALAȚI,
CE UȘOR PARCURG DISTANȚA
MOTORETELE „CARPAȚI"!

- viteză maximă: 55 km pe oră;
- viteză de regim: 40 km pe oră;
- consum benzină: cca 2 litri la 100 km;
- costul transportului a două persoane (145 kg) inclusiv uzura pieselor pe o distanță de 10 km este de cca 0,45 lei;
- SE VINDE ȘI CU PLATA ÎN RATE.

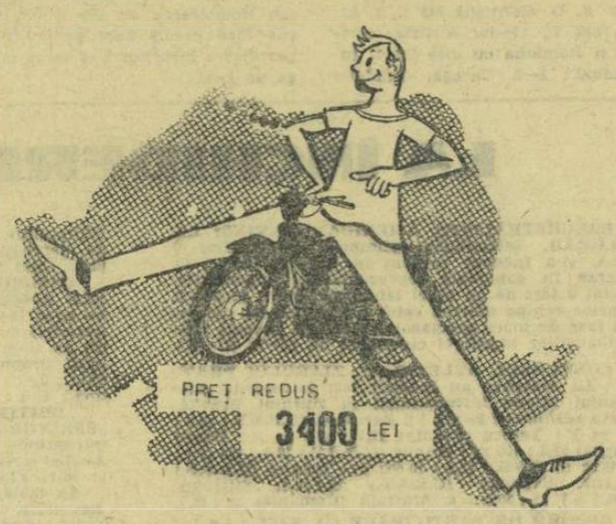

VIRGIL SALVAN,

unul dintre pionierii boxului românesc

Cînd mi-a strîns mîna, am crezut că mi-o rupe. Știam că interlocutorul meu are 80 de ani și, tocmai de aceea, m-a surprins vigoarea acestui octogenar. Dar, să facem cunoștință. Virgil Salvan, *unul dintre primii boxeri români, locuiește pe o străduță liniștită (Mărului nr. 6) din inima Clujului.*

Prin anul 1913, Salvan era un student eminent al Institutului Politehnic din Budapesta. Dar tot atît de mult îi plăcea și sportul, activitate de care se îndrăgostise încă de pe băncile liceului din Gherla. Avusese parte, aici, de un entuziast profesor de educație fizică (Gavrilă Csinadi), care îi deschisese gustul pentru gimnastică. Dar tînărul Salvan simțea o chemare către sporturile celor puternici și curajoși. La Politehnica din Budapesta s-a înscris, întîi, în secția de lupte. Paralel cu aceasta funcționa și un puternic club de box, condus de antrenorul american de culoare, Bobby Dobbs. Văzîndu-l într-una din zile pe salteaua de lupte, Bobby l-a spus: „Tu trebuie să faci box. Ești puternic, ai nerv"...

Și Salvan a acceptat. N-a regretat nici o clipă. Cu atît mai mult, cu cît în 1913 devenea campion de juniori al Budapestei la categoria semimijlocie. Gazeta „Românul" din 22 februarie 1913 insera că *„între combatanții Clubului Politehnic* (din Budapesta n.r.) *ocupă locul de frunte și prietenul nostru de principii, arhitectul Virgil Salvan, un tînăr plin de energie, scurt la corp dar încărcat de musculatură".*

Înapoiat în anul 1914 pe plaiurile natale, tînărul inginer-arhitect, ale cărui performanțe sportive erau foarte cunoscute, e chemat urgent la Tîrgoviște, unde se pregăteau sportivii români care urmau să participe la Jocurile interaliate de la Paris. Aici îl cunoaște pe maestrul de box Petre Alexandrescu, cu care se antrenează intens la mănuși. La 29 iunie 1919 delegația sportivilor noștri (din care făcea parte și boxerul Salvan) defilează, alături de 25 de echipe, în cadrul festivității de deschidere a întrecerilor. Opt pugiliști români au urcat atunci treptele ringului, dar numai unul a reușit un rezultat remarcabil: Virgil Salvan. In prima partidă, el l-a învins prin abandon în repriza secundă pe italianul Martoni, iar în finală a pierdut la puncte în fața canadianului Attwood. In semn de prietenie Attwood și-a depus semnătura pe mănuși, oferindu-le apoi boxerului român. Trofeul poate fi văzut și azi, în casa de pe strada Mărului din Cluj.

R. CALARAȘANU

SPORTUL
magazin